

15.06.2017

KEHA-keskus
Kirsi-Marja Putkonen
PL 36
00521 Helsinki

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE JULKISISTA REKRYTOINTI- JA OSAAMISPALVELUISTA ANNETTAVAKSI LAIKSI

Sanastokeskus TSK ry kommentoi KEHA-keskuksen pyynnöstä luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavaksi laiksi. Lausunto on laadittu terminologisesta näkökulmasta ja se perustuu julkisen hallinnon tietojärjestelmien semanttisen yhteentoimivuuden tavoitteeseen sekä viranomaisten kanssa tehdystä sanastoyhteistyöstä kertyneeseen käytännön kokemukseen.

Lainkirjoittajan oppaassa (oikeusministeriö 37/2013) todetaan, että yleiskielen sanoja ei pidä laissa rajata merkitsemään jotakin enemmän tai vähemmän kuin sana yleiskielessä merkitsee. Toisaalta koska tietynlaiset säädöksissä käytetyt ilmaukset koetaan termeiksi, joita tulee käyttää esimerkiksi viranomaisten viestinnässä ja tiedonhallinnassa, termimäiset, tiettyyn käsitteeseen viittaavat ilmaukset tulee valita jo säädökseen niin, että ne ovat käyttökelpoisia termejä myös säädöstekstin ulkopuolella. Viestinnän helpottamiseksi termien tulee olla ymmärrettäviä, selkeitä ja johdonmukaisia. Tällaiset termit antavat käsitteestä oikean mielikuvan, ja ovat käyttötilanteessaan tarkoituksenmukaisia. Ne myös erottuvat muista termeistä.

Suosittelimme, että edellä mainitut perusteet otetaan yleisesti huomioon lakiesitystä laadittaessa. Seuraavana tarkempia kommentteja muutamista keskeisistä käsitteistä:

1) työnhakija (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 1 luku, 2 §)

Lakiehdotusluonnoksen 2 §:ssä todetaan, että laissa tarkoitetaan ”työnhakijalla henkilöä, jonka työnhaku on voimassa 4–6 §:ssä säädetyllä tavalla”. Työnhakija-termiä käytetään kyseisessä pykälässä liian rajatussa merkityksessä verrattuna yleiseen kielenkäyttöön. Kehitteillä olevaa Työmarkkinatori-palvelukokonaisuutta varten tehdyssä käsiteanalyysissä on todettu, että työnhakija on toimija, joka etsii itselleen työtä. Käsiteanalyysissä todettiin, että työnhakijana voi olla joko henkilö tai organisaatio. Laissa työnhakija on kuitenkin rajattu henkilöasiakkaaksi, joka hakee työtä laissa määritetyllä tavalla.

15.06.2017

Suosittamme, ettei laissa käytetä työnhakija-termiä yleiskielen käytöstä tai Työmarkkinatorin käytöstä eroavassa merkityksessä.

2) työnhaku (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 2 luku, 4–6 §)

Lakiehdotusluonnoksen 2 luvussa kuvataan työnhakijan palveluprosessia ja sen 4–6 §:ssä henkilön työnhakua. Työnhaku-termiä on käytetty tässä luvussa liian suppeassa merkityksessä, koska se on rajattu viittaamaan henkilön sellaiseen toimintaan, jonka yhteydessä hänet rekisteröidään asiakastietojärjestelmään. Esimerkiksi kehitteillä olevassa Työmarkkinatori-palvelukokonaisuudessa kuka tahansa voi kuitenkin hakea työtä ilman rekisteröitymistä tai asiakkuutta.

Suosittamme, ettei laissa käytetä työnhaku-termiä yleiskielen käytöstä tai Työmarkkinatorin käytöstä eroavassa merkityksessä.

3) kasvupalvelu (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 2 luku, 8, 9 ja 11 §)

Kasvupalvelu-termiä ei tule käyttää viitattaessa palvelujen kohderyhmälle annettaviin palveluihin. Kasvupalvelu-termi on peräisin kasvupalvelulaista, jossa säädetään maakunnan tason kehittämisen linjauksista. Kielitoimiston sanakirjan mukaan kasvu-sanalla voidaan viitata jompaankumpaan seuraavista merkityksistä:

1. kasvaminen; sen määrä (esim. Nopea, hidas kasvu. Pituuskasvu. Nopea parrankasvu. Metsän vuotuinen kasvu. Kasvua säätelevät hormonit. Kuv. Henkinen kasvu) tai
2. lisääntyminen, lisäys, suurentuminen (esim. Tuotannon, koulutuksen kasvu. Liikenteen kasvu. Väestönkasvu.)

Nämä kasvu-sanana merkitykset eivät kuvaa kasvupalvelujen sisältöä kohderyhmän (henkilö- tai organisaatioasiakkaiden) näkökulmasta, joten kasvupalvelu-termi antaa käsitteestä väärän mielikuvan. Se kuvaa palvelujen tavoitetta yleisemmällä kuin asiakkaiden tasolla, eikä lisää ymmärrystä annettavan palvelun sisällöstä.

Suosittamme, että laissa ei käytetä kasvupalvelu-termiä viitattaessa asiakkaille annettaviin palveluihin.

15.06.2017

4) monialainen palvelu (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 2 luku, 9 §)

Lakiehdotusluonnoksen 9 §:ssä säädetään monialaisen palvelutarpeen arvioinnista. Monialainen palvelutarve tarkoittaa lakiehdotusluonnoksen perustelujen mukaan sisällöltään samaa palvelua kuin työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) esitetty työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP). Monialainen palvelu -termi on liian laaja, koska se voisi viitata muihinkin kuin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Onko tässä kyse julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) määritellystä yhteispalvelusta? Mikäli lakiehdotusluonnoksessa tarkoitetaan tällaista yhteispalvelua, suositamme, että laissa käytetään täsmällisempää ja vakiintunutta termiä ”työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu”. Mikäli tämä ei ole laissa 223/2007 määritelty yhteispalvelu, suositamme termiä ”työllistymistä edistävä monialainen palvelu”.

5) osaamispalvelu (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 3 luku, 12 §)

Pykälässä tarkoitettuina osaamispalveluina on tarkoitus antaa henkilöasiakkaan osaamista kehittäviä palveluja. Osaamispalvelu-termi on monitulkintainen, eikä se siksi rajaa käsitettä riittävästi. Osaamispalvelu voidaan tulkita esimerkiksi niin, että tarjottavan palvelun sisältö on osaamista. Koska tämä palvelu on tarkoitus rajata nimenomaan henkilöasiakkaiden osaamisen kehittämiseen, se tulisi nimetä täsmällisemmin.

Suosittamme, että laissa ei käytetä osaamispalvelu-termiä vaan sen sijaan täsmällisempää ilmaisua, kuten ”osaamisen kehittämispalvelu”.

6) kasvupalvelukoulutus (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 3 luku, 15 §)

Kuten aiemmin tässä lausunnossa todettiin, kasvupalvelu-termi ei sovellu asiakkaille annettavan palvelun nimeksi. Sama ongelma koskee kasvupalvelukoulutus-termiä. Julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavan lain perusteella koulutusta tarjotaan henkilöasiakkaille eräänlaisena osaamisen kehittämispalveluna. Kasvupalvelukoulutus-termi vie ajatukset ennemmin koulutukseen, jossa opetetaan kasvupalveluihin liittyviä asioita.

Suosittamme, että kasvupalvelukoulutus-termiä ei käytetä laissa, koska se tulkitaan todennäköisesti käsitteeksi ja termisuositukseksi. Lain 15 §:n otsikko voisi olla esimerkiksi ”koulutus”. Jos halutaan kuvata koulutusta otsikossa täsmällisemmin, se voitaisiin nimetä ”työllistymistä edistäväksi koulutukseksi”.

15.06.2017

7) ammatillisesti suuntautunut koulutus (laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, 3 luku, 15 §)

Ammatillisesti suuntautunut koulutus on huono termi, koska se ei kuvaa kyseistä koulutusta niin, että se erottuisi lukuisista ammatillisen koulutuksen muodoista. Tämä koulutus on suunnattu henkilöasiakkaalle, joten palvelun nimi tulee valita sen mukaiseksi.

Suosittamme, että ilmausta ammatillisesti suuntautunut koulutus ei käytetä. Sen sijaan voisi käyttää esimerkiksi ilmausta ”ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus”.

Mari Suhonen
terminologi
Sanastokeskus TSK ry